

Što nam u vezi biljaka donosi novi Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama?

kratko stručno priopćenje / short professional communication

Igor Boršić (Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Radnička cesta 80/7, HR-10000 Zagreb, Hrvatska; igor.borsic@dzzp.hr; autor za korespondenciju / corresponding author)

Zrinka Domazetović (Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Radnička cesta 80/3, HR-10000 Zagreb, Hrvatska; zrinka.domazetovic@mzoip.hr)

Boršić, I., Domazetović, Z. (2016): Što nam u vezi biljaka donosi novi Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama? Glas. Hrvat. bot. druš. 4(2): 40-42.

Sažetak

U kolovozu 2016. godine donesen je i na snagu je stupio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 73/2016) kojim se izmjenjuje i dopunjuje dosadašnji Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 144/2013). Promjene u odnosu na dosadašnji pravilnik odnose se na strogu zaštitu križanaca kojima jedan ili oba roditelja pripadaju strogo zaštićenim vrstama. Nadalje, što se tiče biljaka, strogo se zaštićuju vrste *Salvinia*

natans (L.) All. i *Trapa natans* L., izuzev na ribnjacima, te mahovina *Mannia triandra* (Scop.) Grolle koja je nedavno potvrđena za Hrvatsku. Novim pravilnikom ukupno su strogo zaštićene 983 vrste, podvrste i hibrida biljaka bez algi (Plantae - Spermatophyta, Pteridophyta, Bryophyta), te 22 vrste i varijeteta algi (Algae). Objavom izmjena i dopuna pravilnik se citira kao Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 144/2013, 73/2016).

Ključne riječi: zakonodavna zaštita, Zakon o zaštiti prirode, strogo zaštićene biljke, ugrožene vrste, endemi

Boršić, I., Domazetović, Z. (2016): What does the new Ordinance on Strictly Protected Species bring in regards to plants? Glas. Hrvat. bot. druš. 4(2): 40-42.

Abstract

In August 2016 the Ordinance on Amendments to the Ordinance on Strictly Protected Species (Official Gazette 73/2016) was adopted and entered into force. It amends the existing Ordinance on Strictly Protected Species (Official Gazette 144/2013). Changes compared to the former Ordinance relate to the strict protection of hybrids where one or both parents belong to strictly protected species. Furthermore, strict protection is proclaimed for plant species *Salvinia natans* (L.) All. and *Trapa natans* L., except on fishponds, as

well as for the moss *Mannia triandra* (Scop.) Grolle which has recently been confirmed for Croatia. A total of 983 species, subspecies and hybrids of plants without algae (Plantae – Spermatophyta, Pteridophyta, Bryophyta) are strictly protected by the new Ordinance, as well as 22 species and varieties of algae (Algae). The Ordinance with amendments is cited as Ordinance on Strictly Protected Species (Official Gazette 144/2013, 73/2016).

Keywords: legislative protection, Nature Protection Act, strictly protected plants, threatened species, endemics

Dana 10. kolovoza 2016. godine u Narodnim novinama broj 73/2016 objavljen je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama kojim se izmjenjuje i dopunjuje dosadašnji Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 144/2013).

Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama donosi se temeljem Zakona o zaštiti prirode (Narodne novine 80/2013), pri čemu se strogo zaštićenim vrstama proglašavaju one zavičajne divlje vrste koje su

ugrožene (temeljem Crvenog popisa) ili su usko rasprostranjeni endemi ili one divlje vrste za koje je takav način zaštite propisan propisima Europske unije kojima se uređuje očuvanje divljih biljnih i životinjskih vrsta ili međunarodnim ugovorima kojih je Republika Hrvatska stranka, kao što su npr. Direktiva 92/43/EEZ o zaštiti prirodnih staništa i divljih biljnih i životinjskih vrsta (Direktiva o staništima) ili Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija).

Bitno je napomenuti da se pojam „vrsta“ prema ovom Zakonu odnosi na vrste i niže sistematske kategorije. To znači da se za bilo koju navedenu vrstu odredbe Zakona odnosno Pravilnika odnose i na sve njezine podvrste ili varijetete.

U novom pravilniku dodaje se odredba o strogoj zaštiti križanaca kojima jedan ili oba roditelja pripadaju strogo zaštićenim vrstama.

Što se tiče biljnih vrsta, promjene se u novom pravilniku odnose na usklađivanje s Dodatkom I. Bernske konvencije. Naime, biljne vrste *Salvinia natans* (L.) All. i *Trapa natans* L. temeljem ove Konvencije moraju biti strogo zaštićene. Međutim, Hrvatska je uložila rezervu u odnosu na strogu zaštitu ovih vrsta na ribnjacima te se navedene biljne vrste Pravilnikom strogo zaštićuju, izuzev na ribnjacima. Nadalje, na popis strogo zaštićenih mahovina dodaje se vrsta *Mannia triandra* (Scop.) Grolle. Prisutnost ove vrste u Hrvatskoj tek je nedavno potvrđena (Alegro i sur. 2015), a strogo zaštićenom se proglašava zbog ugroženosti (ECCB 1995), ali i zbog toga što se i ona nalazi na Dodatku I. Bernske konvencije.

Od biljnih vrsta (bez algi) na popisu strogo zaštićenih vrsta u novom pravilniku (Prilog I.) nalaze se predstavnici sjemenjača (Spermatophyta), papratnjača (Pteridophyta) i mahovina (Bryophyta). Pri tome je strogo zaštićeno

50 svojiti mahovina, od čega jedan rod (*Sphagnum*) i 49 vrsta, koje pripadaju u 24 porodice. Rod mahova tresetara (*Sphagnum*) u Hrvatskoj, prema neobjavljenim podacima (Alegro 2015), broji 28 vrsta. Što se tiče papratnjača, na popisu strogo zaštićenih nalazi se 13 vrsta koje pripadaju u devet porodica. Među strogo zaštićenim biljkama najviše je sjemenjača: 630 svojiti, od čega jedna porodica (Orchidaceae), 10 rodova (*Callitriche*, *Dianthus*, *Drosera*, *Eriophorum*, *Gladiolus*, *Iris*, *Paeonia*, *Pulsatilla*, *Sempervivum*, *Utricularia*), 539 vrsta (pri čemu nije uračunata vrsta *Ononis adenotricha* Boiss. koja se nalazi na popisu, ali je nema u bazi podataka Flora Croatica (Nikolić 2016)), četiri hibrida i 76 podvrsta. Sve ove svojite pripadaju u 83 porodice. Prema bazi podataka *Flora Croatica* (Nikolić 2016) porodica orhideja (Orchidaceae) u flori Hrvatske sadrži 160 vrsta, podvrsta i hibrida. Nadalje, rodovi *Drosera* i *Utricularia* sadrže po tri vrste, rodovi *Eriophorum*, *Paeonia* i *Sempervivum* po četiri vrste i podvrste, rod *Gladiolus* pet vrsta, rodovi *Callitriche* i *Pulsatilla* po devet vrsta i podvrsta, rod *Iris* 15 vrsta i podvrsta, te rod *Dianthus* 28 vrsta i podvrsta.

Kad je u Pravilniku navedena vrsta, ona uključuje i sve njezine podvrste.

Tablica 1. Broj strogo zaštićenih svojiti te vrsta, podvrsta i hibrida biljaka (Plantae) bez algi temeljem Pravilnika o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 144/2013, 73/2016).

	Skupina	Broj svojiti	Broj vrsta, podvrsta i hibrida
Plantae (bez algi)	Spermatophyta - sjemenjače	1 porodica 10 rodova 539 vrsta* 76 podvrsta 4 hibrida	160 vrsta, podvrsta i hibrida 84 vrsta i podvrsta 569 vrsta i podvrsta* 76 podvrsta 4 hibrida
	Pteridophyta - papratnjače	13 vrsta	13 vrsta
	Bryophyta - mahovine	1 rod 49 vrsta	28 vrsta 49 vrsta
	Ukupno	693	983

* nije uračunata vrsta *Ononis adenotricha* Boiss. koja se nalazila na popisu flore Hrvatske (Lovašen-Eberhardt 1997), ali je 2015. godine zbog korološke dvojbenosti prebačena u kategoriju nejavnih svojiti u bazi podataka Flora Croatica (Nikolić, pers. comm., Nikolić 2016)

Alge (Algae) su na popisu zastupljene s pripadnicima iz šest porodica, od kojih četiri spadaju u biljke (Plantae), dok dvije porodice spadaju u Chromista (Fucaceae i Laminariaceae)

(Guiry i Guiry 2016). Pri tome se na popisu nalaze ukupno 22 svojite, od čega 19 vrsta i tri varijeteta. Dakle, novim pravilnikom strogo su zaštićene

ukupno 983 vrste, podvrste i hibrida biljaka bez algi (Plantae - Spermatophyta, Pteridophyta, Bryophyta), te 22 vrste i varijeteta algi (Algae).

Objavom izmjena i dopuna pravilnik se citira kao Pravilnik o strogo zaštićenim vrstama (Narodne novine 144/2013, 73/2016).

Literatura

- **Alegro, A. (2015):** Projekt integracije EU Natura 2000 - Identifikacija vrsta i staništa za inventarizaciju taksonomske skupine Bryophyta. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu, Zagreb.
- **Alegro, A., Šegota, V., Papp, B. (2015):** A contribution to the bryophyte flora of Croatia IV. Žumberačka gora Mts. *Studia botanica hungarica* 46(1): 5-24.
- **European Committee for Conservation of Bryophytes (ECCB) (1995):** Red Data Book of European Bryophytes. ECCB, Trondheim, 1-291.
- **Guiry, M.D., Guiry, G.M. (2016):** AlgaeBase. World-wide electronic publication, National University of Ireland, Galway. <http://www.algaebase.org> (pristupljeno 5. rujna 2016.).
- **Lovašen-Eberhardt, Ž. (1997):** Fabaceae (=Papilionaceae, Leguminosae, incl. Caesalpinaceae, incl. Mimosaceae). In: Nikolić, T. (ed.): *Flora Croatica. Index florae Croaticae, Pars 2, Natura Croatica 6, Suppl. 1*: 60-89.
- **Nikolić, T. (ur.) (2016):** Flora Croatica Database. Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Botanički zavod s botaničkim vrtom, Zagreb. <http://hirc.botanic.hr/fcd> (pristupljeno 21. kolovoza 2016.).